

OPRACOWANIE PYTANIA

Bunt przeciwko porządkowi społecznemu. Omów zagadnienie na podstawie *Tanga* Sławomira Mrożka. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

LEKTURA BAZOWA

Sławomir Mrożek, *Tango*

EPOKA

Literatura współczesna

ŹRÓDŁO

ustna.odrabiamy.pl

ZESKANUJ TELEFONEM ALBO KLIKNIJ

Kursy maturalne

Pakiet 10 kursów do matury 2027 od Odrabiamy.pl.

Przećwicz to pytanie

Darmowy symulator matury ustnej. Ocena wg kryteriów CKE.

Posłuchaj

Darmowy kurs z opracowaniem pytań jawnych 2027.

1

O co tak naprawdę pyta komisja

Sedno tematu to paradoks: bunt Artura jest odwróceniem klasycznego schematu. Rodzice już dawno obalili wszystkie normy, więc młody bohater nie może zbuntować się przeciw konwencjom - buntuje się przeciw ich brakowi i chce przywrócić tradycyjny porządek. Trzeba też dostrzec wymowę finału - gdy bunt w imię formy i idei przegrywa, władzę przejmuje prymitywna siła.

bunt	Sprzeciw wobec zastanego porządku w imię jakiejś wartości; komisja oczekuje, że nazwiesz jego przedmiot i cel. W <i>Tangu</i> bunt jest odwrócony: skierowany przeciw brakowi zasad, nie przeciw zasadom.
porządek społeczny	Zbiór norm, ról i konwencji obowiązujących w zbiorowości; u Stomilów porządkiem stała się anarchia, w której nie ma już ról rodzinnych ani obyczajowych granic.
odwrócenie schematu	Klasycznie młodzi buntują się przeciw konserwatywnym starym; Mrozek odwraca role, a komisja sprawdzi, czy widzisz tę inwersję i wyciągasz z niej wnioski o świecie bez wartości.

KOMISJA CHCE USŁYSZEĆ

- ✓ Jasno postawioną tezę, że w *Tangu* bunt jest odwrócony, wymierzony w anarchię zamiast w konwencję, a jego klęska otwiera drogę brutalnej sile.
- ✓ Co najmniej trzy konkretne elementy dramatu: obraz domu Stomilów bez norm, próba przywrócenia formy przez ślub i przebranie rodziny, zwrot Artura ku idei władzy oraz finał z Edkiem i tangiem.
- ✓ Kontekst zestawiający bunt Artura z innym modelem buntu (na przykład Konrad z *Dziadów* cz. III) i wniosek o tym, jak zmienił się sens buntu i co grozi światu bez wartości.

2 Co wziąć z lektury i jaki kontekst wybrać

Z LEKTURY BAZOWEJ

- Dom Stomilów: bałagan, katafalk po zmarłym dziadku stojący w salonie, babcia Eugenia grająca w karty z Edkiem, Stomil w rozpiętej piżamie prowadzący eksperymenty teatralne, Eleonora otwarcie sypiąca z Edkiem. Znaczenie: obraz świata po rewolucji obyczajowej, w którym nie ma już żadnej normy do obalenia.
- Dawny bunt rodziców: Stomil i Eleonora opowiadają, jak w młodości łamali konwenanse, na przykład ich związek zaczął się od skandalu na koncercie; teraz wolność stała się dla nich nawykiem. Znaczenie: pokolenie rodziców zbuntowało się skutecznie i zostawiło dzieciom pustkę.
- Bunt Artura o formę: student medycyny i filozofii chce przywrócić zasady, ogłasza tradycyjny ślub z Alą, zmusza Eugeniusza do sojuszu, każe rodzinie ubrać się w stare stroje i próbuje skłonić ojca, by zabił Edka w obronie honoru; Stomil zamiast tego siada z Edkiem do kart. Znaczenie: bunt odwrócony, w imię konwencji, która okazuje się martwa.
- Zwrot ku władzy: w trzecim akcie pijany Artur przyznaje, że forma bez idei jest pusta, a po śmierci babci odkrywa ideę, która nie potrzebuje uzasadnienia: władzę nad życiem i śmiercią, z Edkiem jako narzędziem siły. Znaczenie: bunt w imię porządku przechodzi w pokusę dyktatury.
- Finał: Ala wyznaje, że zdradziła Artura z Edkiem, załamany Artur ginie od uderzeń Edka, a ten przejmuje władzę, każe Eugeniuszowi zdjąć sobie buty i tańczy z nim tango *La Cumparsita*. Znaczenie: gdy bunt w imię wartości przegrywa, rządzi prymitywna siła, a inteligencja tańczy, jak jej zagrają.
- Postać Edka (opcjonalnie): prostak, który powtarza, że jest prostym człowiekiem, nie ma poglądów, jest silny i posłuszny każdemu, kto ma władzę, aż sam ją bierze. Znaczenie: symbol siły bez idei, która wygrywa, gdy inni przegrali spór o wartości.

MITOLOGICZNY

POLECANY

Mit o Prometeuszu

Litując się nad słabymi istotami, które stworzył, tytan wbrew woli Zeusa przekazuje ludziom ogień, a potem przechytrza władcę Olimpu tak, że bogom składa się w ofierze tłuszcz i kości. Przeciwstaw ten skuteczny bunt, przyplącony wiecznymi mękami, klęsce Artura z *Tanga*.

LITERACKI

Dziady cz. III, Adam Mickiewicz

Konrad w Wielkiej Improwizacji buntuje się przeciw Bogu w imię cierpiącego narodu i żąda władzy nad duszami, żeby uszczęśliwić ludzi. Zestawienie z Arturem pokazuje przemianę buntu: romantyk buntuje się w imię idei i ponosi klęskę z pychy, bohater Mrożka buntuje się o formę, a ideę władzy znajduje dopiero na końcu, w wersji odartej z wartości.

HISTORYCZNY

Narodziny dyktatur XX wieku na gruzach kryzysu wartości (Włochy, Niemcy lat 20. i 30.)

Ruchy totalitarne przejmowały władzę w społeczeństwach, w których dawne autorytety i normy straciły wiarygodność, a elity okazały się bezradne. Finał *Tanga*, w którym Edek rządzi po klęsce Artura i za przyzwoleniem rodziny, jest modelem tego mechanizmu: próżnię po wartościach wypełnia siła.

LITERACKI

Ferdydurke, Witold Gombrowicz

Dom Młodziaków to nowoczesna rodzina, która ze swobody obyczajowej uczyniła nową formę, a Józio buntuje się przeciw niej, doprowadzając do kompromitującej kotłowniny. Podobnie jak Artur bohater Gombrowicza odkrywa, że przed formą nie ma ucieczki, a bunt przeciw jednej formie rodzi kolejną; kontekst pokazuje, z jakiej tradycji wyrasta paradoks Mrożka.

3 Mapa wypowiedzi

- 1 Teza: *Tango* pokazuje bunt odwrócony – przeciw anarchii, nie konwencji – i ostrzega, że pustkę po wartościach wypełnia siła.
- 2 Świat Stomilów: dom bez norm i ról jako efekt rewolucji obyczajowej poprzedniego pokolenia.
- 3 Bunt Artura: próba przywrócenia formy (ślub), a po jej fiasku – pokusa władzy absolutnej nad ludźmi.
- 4 Finał: klęska Artura i triumf Edka jako diagnoza narodzin rządów brutalnej siły (kontekst historyczny mechanizmów totalitarnych).
- 5 Kontekst mitologiczny: Mit o Prometeuszu – Litując się nad słabymi istotami, które stworzył, tytan wbrew woli Zeusa przekazuje ludziom ogień, a potem przechytrza władcę Olimpu tak, że bogom składa się w ofierze tłuszcz i kości. Przeciwstaw ten skuteczny bunt, przyplącony wiecznymi mękami, klęsce Artura z *Tanga*.